

דעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גליון מס': 385 פרשת: כי תצא שבת קודש י"ג אלול תשפ"א (21 באוגוסט 2021 למנינים)

תל-אביב	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים	18:59	19:56	20:31
חיפה	18:49	19:57	20:31
באר שבע	18:58	19:55	20:30

*לנוהגים 40 דק' 18:22

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

תינוק יהודי שנשבה בין הגויים, כיצד?

שייך ואי אפשר להצילם, ואי אפשר אף לרחם עליהם. והדברים נוראים!
ומצינו בגמרא (סוכה נב.) על אביי שהלך ברחוב מרחק של שלוש פרסאות (קנים עֶשְׂרֵי קוֹלְמִטֵי) אחרי איש אחד, כדי להשגיח עליו שלא ישלח חס ושלומו באיסור עריות, ע"ש. וכן רבי זירא היה מתאמץ לעשות שלום. וכן גדול הדור רב, שהיה מתקדם בערב יום הכיפורים לעבר חנותו של אותו אחד שפגע בו, כדי להתפייס עמו (יומא פז.). וכל זה בבחינת זיכוי הרבים וקידוש שם שמים, שהרי בודאי אנשים כאלה כאשר הם רואים כיצד מתנהגים גדולי ישראל, וכיצד מתאמצים בעלי תורה, אז הם נכנעים ומתקרבים לתורה, ויש כאן זיכוי הרבים גדול!

וכידוע מהזוהר הקדוש (פרשת פנחס דף לז.), שבראש השנה - יום הדין - דנים את האדם עד כמה הוא מתאמץ להרבות כבוד שמים. וכנראה שזה המקור של רבינו הגרי"ח מוואלוז'ין זיע"א, אשר דרש בראש השנה וביאר את החובה להתאמץ ולהתעלות כל שנה ושנה לקראת ראש השנה בעבודת ה'. ומי שלא מתקדם ולא מתעלה הרי זה בבחינת כי דבר ה' בזה. שחז"ל הקדושים (פסוקים לט.) דורשים מפסוק זה, על מי שיכול לעסוק בתורה ואינו עוסק, כלומר, שיכול להוסיף בתורה ואינו מוסיף. וזה חס ושלומו בבחינת ודלא מוסיף יסיף (תענית לז.). כי צריך להוסיף כל השנה, ולעסוק בתורה גם בכמות וגם באיכות, ע"ש.

ורבינו הזוהר החיים הקדוש זיע"א קורא לזה השבת אבידה, הוא חובה על כלי ישראל להשיב אבידה. ואף השבת אבידה לגוי - אם יהיה בזה קידוש השם, חייב להשיב. וכן בשבע מצוות בני נח, שאסור להכשיל אותם (ע"פ ע"ז א.). ומכאן שלכל אדם יש מצות זיכוי הרבים, ואפילו כאשר זה בבית שלו - עם משפחתו - הוא יודע להמתיק את האווירה בדרכי נעם, ולקרוב את כל בני המשפחה לקיום המצוות. וכן גבאי בית הכנסת, עליהם להתנהג עם כל הציבור בדרכי נעם, באהבה ובשמחה. ואף אם יבוא אורח לראש השנה ויום הכיפורים, וישב על מקום של אחרים, ידע לגבאי לקרב ולזכות אותו, כדי שלא יפגע ולא יעלב. וזו זכות גדולה ביום הדין, כי העיקר להרבות כבוד שמים. וכאשר דואגים לכסאות לכולם וכן מחזורים לימים נוראים לכולם, יש כאן זיכוי הרבים גדול!

וכן כל השנה, כאשר צעירים מחפשים את עצמם - לא עובדים, לא נשואים ולא מסתדרים - יש לכוון אותם למקום מתאים כדי שיתחזקו בתורה ויראת שמים, והזמן יעשה את שלו. וכן להפנות אותם לחכם מסוים שיעשה להם סדר יום מתאים. וכן לכוון אותם לבית מדרש המתאים להם, אשר שם מתחזקים בלימוד הגמרא וההלכה. וכן לכוון בנות למדרשיות תורניות, וזו השקעה לדורות עולם. וזה דומה למסופר בבבאי (שופטים פ"ק טז.) על

בדרך, שמצוה לקיים בהם השבת אבידה. והרי זה דומה לפדיון שבויים, שהיא המצוה הגדולה ביותר בדיני צדקה (במנצח ביו"ד ס"ט נל"א), ופדיון שבויים שנשמה, הרי זה פי אלף אלפים! וזה בכלל זיכוי הרבים הגדול - המצוה הגדולה ביותר בעולם! (חז"ל ע"פ אהבה ה' פ"ז.) ורבינו הגדול זיע"א לומד מכאן, שלמנות מינוי רב לקהילה קדושה, הרי זה עולה על מצות פדיון שבויים, שהרי יש בזה גם הצלת גופו וגם הצלת נשמתו. ומאידך גדול המחטיאו מההורגו (ביב"א ה"ז ויר"ד ס"י טז.). והדברים נוראים!

ולפי זה צריך להבין, מה הביאור בדין המסיתים ומדיחים, שקראנו עליהם בתורה בפרשת עקב ובפרשת ראה, אשר משפיעים על אחרים נגד הדת, שיש מצוה להענישם בחומרא רבה מאד, ואסור לרחם עליהם כלל ועיקר, והם נענשים גם בלי התראה (במנצח במנצח סנהדרין סז.). וכן אין טוענין טענת זכות למסית, משום שמצוה להענישו ולא לרחם עליו (ע"פ סנהדרין כט.). וזה בבחינת מורידין ולא מעלין (ע"פ ע"ז טז.). וכל עושי עבירות כדי להכעיס דינם כמסיתים (יר"ד ס"ט קנ"ח). וכן כתב רבינו המשני"ב (בב"א ה"ז ויר"ד ס"י טז.) על אלה שהם אפיקורסים המתקוממים נגד התורה ואינם שומעים לחכמים, שמצוה לשנותם, להתקוטט עמהם, ולהפך עצתם. ומפורש בפסוק (תהלים קל"ט, ב) "הֲלוֹא מִשְׁנֹאֲיֶיךָ ה' אֶשְׁנֶא וְגו', ע"ש. וגם רבינו האור החיים הקדוש עצמו מוסיף בפרשתנו, שישנה חובה להצילם, כאשר הם מסייעים בדבר, ומוכנים לשמוע, אבל מי שאינו חפץ לעזרה, ואינו מקשיב, הרי זה לץ, ואין מה לעשות איתו, ע"ש. והדברים נוראים!

וכאן השאלה הגדולה מגיעה, מה קורה כאשר המסית ומדיח והמחלל שם שמים הם תינוק שנשבה בין הגויים? הרי הוא לא למד ואינו יודע כלום, אם כן כיצד ניתן להלחם איתו, כאשר באופן מעשי הוא תינוק מסכן שאינו יודע כלום, ממש כלום!

אלא מכאן רואים, שבאמת דין תינוק שנשבה, הוא רק כאשר אותו "תינוק" אינו מזיק, אינו מסית ואינו משפיע כלל על אחרים, ואז יש מצוה בדרכי נועם לקרבו, לחזקו ולאהוב אותו, ואף להחניף לו ולקרבו. אולם כאשר המסית ומדיח פוגע בתורה, הרי הוא כמו מחבל המזיק לתושבים! וכי בגלל שהוא אינו יודע ואינו מבין, אלא הסיתו וקלקלו אותו אחרים, אז נשאר אותו כמות שהוא?! ברור שלא! אלא מי שמזיק, נענש! וכמו שמצינו בגמרא (ב"ק ק"ח.) על רב כהנא שהיכה את המוסר שרצה להלשין ולחזק לישאל. וכן רב יצחק היכה את אותו רשע שרצה להלשין (ע"פ בב"ב נ"ח.) והיסוד של זיכוי הרבים וחזיון הדת, הוא להציל, לקרב, ולקדש שם שמים - ל"תינוקות" ולמסכנים שאינם יודעים וגם אינם מזיקים, ואינם שועלים קטנים מחבלים כרמים. אולם כאשר יוצא מהם נזק, לא

בפרשת השבוע, פרשת כי תצא, ישנן שבעים וארבע מצוות. והן כלולות בתרי"ג מצוות שבתורה שקיבלנו בהר סיני מפי ה' יתברך למשה רבינו ע"ה. ומשה אמת, והתורה אמת, וה' אלקים אמת! וכל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע.

אמנם יש שתי מצוות בפרשתנו, שרואים מהן באופן ברור את משמעות המצוות. ורבינו האור החיים הקדוש הכניס בהן הבנה עמוקה בהשקפה טהורה, אשר יש בהן מוסר גדול והנהגות קודש, לכל יהודי בחיי היום יום.

ושתי מצוות אלו, הן מצות אשת יפת תואר ומצות השבת אבידה.

וכידוע שבמלחמה הנערכת בארץ הקודש, בזמן כיבוש הארץ, נאמר בתורה על הגויים (דברים כ, טז): "לֹא תַחִיָּה פֶלַח נְשָׁמָה", אולם כאשר המלחמה נגד אומות העולם, מחוץ לגבולות ארץ ישראל, מותר לקיים את הגויים. כך גם מותר בזמן המלחמה לקחת את הגויה לאשה, ואפילו קודם הגיור (ע"פ קידושין ט"ז.). וכמובן שצריך לעשות הכל על פי ההלכה. וכידוע שבצבאו של דוד המלך ע"ה היו ארבע מאות חיילים שנולדו מאשת יפת תואר (ע"פ קידושין ע"א.). ואף לדוד המלך ע"ה עצמו היו שני ילדים - אמנון ותמר - שנולדו מאשת יפת תואר (ע"פ סנהדרין כ"א.).

ומצות השבת אבידה, היינו שחובה לטרוח ולהשיב את החמור או את השור והשה שאבדו, לבעליהם, ולקיים מצות עשה מן התורה "הַשִּׁיב תְּשִׁיבִים לְאִחֶיךָ" (שם כב, טז).

וכאן בא רבינו האור החיים הקדוש, ומבאר לנו יסוד פנימי תורני, ומלמד אותנו כיצד להתייחס לדברים פשוטים, שיתכן שיש בהם עומק גדול וקודש מאד. מבאר האור החיים שבחטא אדם הראשון, הרבה נשמות יקרות נלכדו בידי סטרא אחרא, והם נשמותם של הגרים. ומנשמות אלו יצאו כמה מגדולי עולם, כמו רות המואביה, וכן שמעיה ואבטליון שהיו רבותיו של הלל הזקן, וכן אונקלוס הגר (במנצח במנצח ע"ז י"ב). וכן התגא הקדוש רבי חנינא בן תרדיון, שהיתה נשמתו דבוקה בשכם בן חמור, ועל ידי דינה נעשה תיקון גדול. ובמצות השבת אבידה, מבאר רבינו האור החיים הקדוש על הפסוק (ס"ט) "לֹא תִרְאֶה אֶת שׂוֹר אֶחֶיךָ או אֶת שִׂי וְנָחִים וְהִתְעַלְמֶתָ מֵהֶם, הַשִּׁיב תְּשִׁיבִים לְאִחֶיךָ", שהרמוז בזה על בני אדם שנמשלו לבהמות, שהם נידחים מדרך התורה, שלא להתעלם מהם, אלא מצוה לקיים בהם מצות השבת אבידה, ולכוון אותם לדרך הטוב - לאבינו שבשמים. ויכניסם לבית המדרש, כי האור שבתורה תציל אותם, ע"ש. ולמדנו מכאן, עד כמה ישנה דרישה מהתורה, וחובה קדושה, להציל, לחזק, לעזור ולסייע לעם ישראל.

ואם זה על נשמות שנשבו בין הגויים ממש, על אחת כמה וכמה נשמות של יהודים ממש התועים

סוד ההנאה המושלמת!

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

אותה הנאה שניתן אליה לאחר עמל ויזע, היא הנאה קטנה ומזערית ביחס לאותה הנאה גדולה יותר אליה ניתן להגיע רק לאחר חודשים ואף שנים של עבודה.

זה מה שמסביר גם את חוסר הסיפוק מההנאות הקטנות, כדוגמת שיכרות ושימוש בחומרים מסוכנים, אשר מיד לאחר ההתעסקות בהן חש האדם שוב את הריקנות וממהר לצרוך שוב את הרס גופו ונפשו. וזאת למרות שהן הנאות קלות ומהירות, אשר לא כלולה בהן השקעה אישית מרובה. וזאת שלא כמו ההנאות הגדולות הטובות והאמתיות של אדם היגע, ולאחר שנים של עמל וזכה ורואה את משפחתו בממדים הרוחניים והגשמיים להם שאף בצעירותו, או את המוסד או החברה שהקים הולכים בדרך אותה הטוה ובה האמין. ושם, שם בהשקעה הגדולה ובתוצאות שלאחריה, שם נמצאים האושר וההנאה האמתיים.

בפרשתנו: "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ, וַנִּתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִי. וְיָרִיתָ בְּשִׁבְיָהּ אֶשֶׁת יִפֹּת תֹּאֵר, וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ לָּךְ לְאִשָּׁה" (דברים כא, י-טו). ומיד לאחר מכן מלמד אותנו הקדוש ברוך הוא את פרשיית "כִּי תִהְיֶינָה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים, הָאֶחָת אֲהַבְּהָ וְהָאֶחָת שָׂנְאָה" (שם, טו), ואת פרשיית "כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמֹרֵה, אֵינָנו שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ, וַיִּסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם" (שם, יח).

וכותב רש"י במקום על פי המדרש שהנושא אשת יפת תואר במלחמה סופו לשנאותה, וסופו שיוולד לו ממנה בן סורר ומורה.

ובשיחותינו בשנים עברו עמדנו על השאלה, מדוע מאשר האלוקים לישא אישה שכזו, ולאחר מכן מקלל בשנאה ובבן סורר ומורה? ועל כך השבנו שאין מדובר כאן בקללה חלילה, אלא בדרך העולם. אם אדם נושא אישה אך ורק בגלל יופיה, לא יוכל לשרוד באהבתו אותה, וממילא היחסים העכורים אשר ינהל איתה יזכו אותו לבן סורר ומורה, כדרכם של זוגות בעלי מחלוקת.

וזהו גם הפשט בדברי הגמרא: "הנושא אישה לשום מומן יהיו לי בנים שאינם מהוגנים (קלוסי ע' ע"א), כי זו אותה השתלשלות ממש, אהבה התלויה בדבר שמתמוססת, ובנים שגדלים בצל הורים ניצים שמידרדרים.

לעומת זאת, הפסוק במשלי (כ"ב, ט) "שֶׁקֶר הַחֵן וְהַבֵּל הַיָּפִי, אִשָּׁה יְרֵאת ה' היא תִּתְהַלֵּל". וכתבו המפרשים שלא רק שתתהלל ביראת ה', אלא תתהלל גם ביופי ובחן אשר על פניה. ולכאורה לאחר שפתחנו בפסוק במילים שקר החן והבל היופי, ולאחר שראינו עד כמה אשת יפת תואר מורידה את חיי בעלה ובניה שאולה, היאך ניתן לומר: אישה יראת ה' היא תתהלל ביופיה?

והתשובה לכך, בדיוק לפי האמור. אדם שפוגש 'מחבלת' במהלך מלחמה, ומעוניין לשאתה אך ורק בגלל יופיה, הוא בעצם אותו אדם שמחפש את ההנאה המהירה הקרובה והזמינה מבלי להשקיע על מה שמעבר. לעומתו אדם שבחיפושיו מצא את האישה יראת ה', אותה אחת אשר עבדה על עצמה במשך שנים וזכתה לתואר יראת ה'. מה שאמור לגרום גם לבעלה לזכות ולהיות מתאים לאישה כזאת! וכדברי חז"ל "נחית דרגא וסב איתתא" (ב"מ נ"ט ע"ב), ובלשון הקודש: רד לרמה הנמוכה יותר מרמתך הרוחנית ושם תחפש אשה. לאמר, שצריך הוא להיות ירא שמים אף יותר ממנה ולעבוד על עצמו הן בטרם הכירותו אותה ואף לאחר מכן. אדם שזכה לאחר עבודה מעמיקה להקים בית שכזה יש לו ולרעייתו את הזכות להתהלל ביופי. כי היופי הזה, הוא לא יופי זול המושלך על הקרקע וזמין לכל דורש, אלא יופי עילאי אשר ניתן להגיע אליו רק לאחר עמל ויזע רוחניים אמתיים.

ככל שנשקיע יותר בביסוס חיינו, בביסוס בתינו ובביסוס עתיד ילדינו, נגיע לדרגות האושר האמתיות, אשר זוללי החמר היין והשכר, הבשר וגרורותיו, לא יכירו.

כך נזכה, לא רק להיות 'אור לגויים', אלא גם אור ליהודים סביבנו אשר טרם זכו לחוות את טעמה הענוג של ההנאה הרצופה והאמתית.

יזכנו ה' יתברך ללכת בדרך זו, ולהגשים את החזון "והאדם לא נברא רק להתענג על ה' וליהנות מזיו שכניתו".

וברוכים תהיו!

שלום וברכה מורי ורבותי!

היום בעקבות קשרינו ההדוקים והמלבבים, אני רוצה לשתף אתכם בסוד הקמתו של 'גשר ברוקלין' אליו התוודעתי מן הכתובים בשבוע החולף.

ובכן, זה מתחיל כך:

מי מכם שביקר אי פעם בניו יורק, בוודאי לא יוכל לשכוח את הגשר המדהים שמחבר בין ברוקלין למנהטן.

עדאמצע המאה ה-19, מנהטן הייתה איבודד משאר פרברי ניו יורק, וההגעה אליו הייתה מסורבלת. מהנדס בניין בשם ג'ון רובלינג, החליט לבנות גשר שיחבר בין ברוקלין לאי. הטכנולוגיה עוד לא הייתה בשלה, וכל מי שראה את התכנית הסביר לרובלינג שאין לו שום סיכוי. אבל אלו שיש להם חלום, מוצאים גם דרך. רובלינג גייס את בנו הצעיר וושינגטון, שהיה מהנדס צעיר, ושניהם החלו בפרויקט האדיר הזה.

בשלב די ראשוני של הפרויקט, אירעה תאונה קשה באתר שהרגה את ג'ון רובלינג, וושינגטון הבן הפך למנהל הבניה. גם הוא סבל מ'מוזל' רע, וכמה חודשים לאחר מכן תאונה נוספת הפכה אותו למשותק באופן כמעט מלא. הוא איבד את יכולת הדיבור, ולמעשה היה יכול רק למצמץ ולהניע אצבע אחת ביד ימין. פרויקט הבניה האדיר עצר, כיוון שאף אחד לא ידע איך להמשיך, וכן שני מנהליו והיוזמים שלו כבר לא יכלו להשתתף בו, והצוות פוזר. ממיטת בית החולים ראה וושינגטון רובלינג, איך חלום חייו של אביו - החלום שהפך להיות למשימת חייו - נקבר.

הימים חלפו, וושינגטון רובלינג הבין שהוא ישרוד את התאונה הזו, והוא החליט לא לוותר. הוא ידע שניתן להרים את הפרויקט האדיר הזה, אבל איך? אם אתה רוצה מספיק חזק - תמצא את הדרך.

וושינגטון החל לתקשר עם אשתו 'אמילי' על ידי הקשת אצבעו של היד שלה, הם פיתחו סוג של תקשורת, שהלך והשתכלל. לא חלפו כמה חודשים, ואשתו של וושינגטון גייסה מחדש את הפועלים, ובמשך 13 שנה תרגמה לפועלים, לממונים ולראש העיר את הקשות האצבע על בעלה, שישב בדירה מול הגשר הנבנה ופיקח משם על העבודה.

אותן 13 שנים הפכו את אמילי רובלינג למומחית בעלת שם לנושא בניית גשרים, מתמטיקה וחישובי חוזק. גשר ברוקלין נפתח לתנועה ב 1883, ועד היום הוא משמש כאחד מעורקי התחבורה המרכזיים של העיר ניו יורק.

הסיפור על הגשר הוא סיפור על נחישות, על התגברות על מכשולים אדירים - טכנולוגית, פיננסית, ואחרים. אבל בעיקר הוא הוכחה של עוצמת רוחו של האדם.

איך משפחת רובלינג מצאה את היכולת האדירה הזו לא לעצור? מה היה שם שחסר בהרבה מקרים אחרים שבהם אנחנו נכנעים ומוותרים?

מספר כיווני ברמות מוסר ההשכל שיש ללמוד ממעשה הסטורי זה, הם רבים ורב גוניים אולם יחד היום נתמקד באחד מהם, והוא כדלהלן:

אם היינו נכנסים למוחו של 'וושינגטון' הפצוע, לאחר שאיבד את אביו ואת חירותו, והיינו מנסים להבין מה יכול לגרום לאדם במצב מביש שכזה הנאה אמיתית. במבט ראשון היינו מציעים לו לנוח על משכבו בשלום, ולהמתין לניוון גופו ונפשו עד למוות הטוטאלי.

אולם באותה מידה ברור לנו שההנאה והסיפוק העצומים אותם חווה בעת בניית הגשר ועל הכל לאחר השלמתו, הן רמות הנאה וסיפוק ששום נופש חופשה או מנוחה שבעולם לא יכולים להשתוות לאפס קצה מהם.

כביכול החליט 'וושינגטון' בתת המודע לפחות, להעניק לעצמו את חווית ההנאה הגדולה ביותר שיכולה להיות, ולשם כך הוא הסכים לעבוד שנים רבות כל כך ובאמצעים פיזיים דלים כל כך.

זהו בדיוק הביטוי לפסוק אותו הבטחנו יחד בשיחתנו הקודמת "וַיֵּצֵא מִן־הָאָרֶץ כִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ כִּי יַעֲמָה וַיֵּט שְׁכָמוֹ לְסִבְלָ וַיְהִי לְמַס עֲבֹד" (נבאש"ח מט, טו). דווקא בעקבות הבנתו בערכה של המנוחה החליט הוא להגיע אליה בשלמות לאחר עמל ויזע. זה נכון לגבי כל תחומי החיים, וזה נכון הרבה יותר לגבינו ככריאים ושלמים שאינם זקוקים לתקשורת על ידי הקשת אצבע.

כל הנאה שביכולתך להגיע אליה בקלות ובמהירות, הרי היא כאין וכאפס לעומת ההנאה האחרת אשר ניתן להגיע אליה רק לאחר עמל ויזע. וגם

לחזור כמה פעמים על פסוקים - בסדר הסליחות או בתפלות

שאלה: כשהחזן מנגן באמירת הסליחות את המלים "ה' הוא האלקים", וכן את המלים "ה' מלך וכו'", האם מותר לומר יחד איתו בלחש פעם נוספת כדי להרויח לומר מלים אלו ארבע פעמים ולא רק פעמיים?

תשובה: שאלה יפה! נראה שמותר לומר יחד עם החזן בלחש, ולהמשיך לכוון ולקדש שם שמים. והטעם לכך הוא, משום שאין בעיה לומר "ה' הוא האלקים", וכן "ה' מלך וכו'", ארבע פעמים. והגע עצמך, שהרי בכיפור בתפלת הנעילה, אומרים "ה' הוא האלקים" שבע פעמים! ואין צורך לומר, שבשעה שהחזן אומר "שמע ישראל וכו'", שחובה לשתוק ולשמוע, וזאת משום שאסור לומר פעמיים את הפסוק "שמע ישראל וכו'" כידוע (עי' ברכות ג' ע"ג), גם לא באמירת סליחות (עי' מש"כ סי' ס"א ס"ק ט).

אבל בפסוקי דזמרא, וכן בקריאת שמע שהיא מדאורייתא, וכן בתפילת העמידה, יש להיזהר שלא להכפיל תיבות, ולא לחזור על מלים מסוימות פעמיים או שלש מחשש הפסק. שהרי בברכות, וכן בפסוקי דזמרא שיש ברכה לפנייהם ולאחריהם, אין לחזור על מלה אחת פעמיים בשום אופן מחשש הפסק (מנן רבינו זיע"א ביבי"א ח"ו סי' ה' ס"ד). ומכאן יש ללמוד, שכאשר בימי החגים הקדושים גומרים את ההלל עם ברכה, אין לחזור על פסוקים ללא סיבה, אלא רק במקום שתקנו חז"ל הקדושים, וכמו שנוהגים כיום (ועי' סוכה לה).

ומכאן לראש חודש, שקריאת ההלל בראש חודש היא מכח המנהג, וזו הסיבה שלא מברכים עליו כלל, ולכן מותר להוסיף במלים "אנא ה' הושיעה נא", ולאמרם ארבע פעמים עם החזן. וזאת משום שאלו הם פסוקים של תפלות בעלמא, ודומה הדבר לסליחות שמותר וכנ"ל.

ויש להוסיף שבאמירת הקרבנות שלפני ברוך שאמר, וכן באמירת הודו, מותר לחזור על הפסוקים כאשר הוא עושה כן במטרה לכוון, ולהרגיש יותר דבקות בה' יתברך. ומסתבר שגם רבינו הבן איש חי (בספר עיר יוסף ח', פרשת מקץ לוח יג) יסכים לכך. וכידוע מרבינו האיש מצליח הקדוש זיע"א, שהיה אומר את הפסוק "אל נקמות ה' וכו'" עשר פעמים (עי' במדבר המנוח ל"א מלל"ח בפסוק זה), וכמובן שאת

הפסוק "כל הנשמה תהלל יה", וכן את הפסוק "ה' ימלוך לעולם ועד" שבשירת הים, אומרים פעמיים, משום שזה הסיוע של השירה (כמנוח"ל ב"י סי' נ"א).

פחד ועצבים מחשש שלא קרא כהלכה

שאלה: יש לי פחד ועצבים בזמן קריאת שמע שאולי לא קראתי כהלכה, ומחמת כן אני חוזר על פסוקים כמה פעמים, מה עושים?

תשובה: זו בעיה שצריך לטפל בה על ידי טיפול רפואי לנפש. ואם תתחזק באמונה בהשגחה פרטית, ובנוסף תקבל הדרכה נכונה, תוכל בקרוב בעזרת ה' יתברך לצאת מזה.

למעשה, אם לא כיוון בפסוק ראשון של קריאת שמע, חייב לחזור שוב ולקרוא בכוונה, משום שבפסוק "שמע ישראל" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", לכל הדעות יש חיוב מהתורה לאמרם, (עי' אור"ח סי' ס"ג ע"ד). אולם מהמלה "ואהבת", אם קרא כדת וכדין, אף אם לא כיוון כראוי, לא יחזור אלא ימשיך. וזאת משום שרמ"ח תיבות קריאת שמע מכוונים כנגד רמ"ח איברים, ולכן אין להוסיף ואין לגרוע כלל (ועי' אור"ח ל"ג ח"ב דף נ"ז).

ונראה שאם קרא ולא דקדק באופן שחייב לחזור, כגון שאמר "ואהבת" במלעיל, וכן "ואכלת" במלעיל, וכן "ושבעת" במלרע, בזה לכל הדעות צריך לחזור, משום שזה כאילו שלא אמר מלה זו בכלל, ויש לדקדק מאד בזה. וכדאי לארגן שיעור תורה על היגיו ודקדוק נכון בתפלה. וכידוע תפלה בדקדוק עומדת ברומו של עולם! (ברכות א').

הטעם לכך שתיקון חצות עדיף מסליחות

שאלה: למה אמירת תיקון חצות עדיפה מאמירת סליחות, הרי לומר תיקון חצות לוקח כמה דקות בלבד, ואילו אמירת סליחות, אל מלך וי"ג מידות, לוקח שעה שלימה לפחות, אם כן מדוע כאמור תיקון חצות עדיף?

תשובה: היסוד הגדול של עובד ה' באמת, הוא כאשר עושה את הכל לכבוד ה', ומכוון להרבות כבוד שמים בעולם. אמירת סליחות אחרי הכל היא לטיובתינו - שנוכה לשנה טובה, חיים טובים וכו' וכו', אולם תיקון חצות, עיקר אמירתו הוא על בית המקדש ועל שכינתא בגלותא ולא על עצמנו, וזה עושה רעש גדול בשמים, יותר מהסליחות! אמנם נכון שאמירת י"ג מידות מעלתה גדולה, וכמבואר בגמרא (יר"מ ג'), שהאומר י"ג מידות בכוונה, מוחלין

לו עוונותיו, עם כל זה, עדיין זה עבורינו ולא לכבוד ה'. וכידוע מהספר "מגיד מישרים" שאמר המלאך המגיד למרן הב"י, שהשכינה מושלכת בעפר וחובקת אשפתות (הובא בדברי מנן הראשון ל"ג שליט"א בילקו"י סי' א' אות מה), ולדעת רבינו הילקוט יוסף שליט"א, שתיקון חצות עדיף גם מתפלה בנץ החמה (ס"ג סע' ג'), וכידוע שיש חולקים (ועי' ל"א מלל"ח ב"א).

ומכאן נלמד עד כמה יש לדקדק באמירת תיקון חצות - בכבוד ראש, ישיבה על הקרקע וחליצת געליים - וזה כבוד שמים גדול! בבחינת "להקמת שכינתא מעפרא ולעילוי שכינתא עזונו". ומבואר בכף החיים (סי' א' ס"ק י"ג בס"פ הו"א הקדוש), שהבוכה כפי כוחו, ומרים קולו על בית המקדש, זוכה לראות את בנין ירושלים בשמחה, ע"ש. וזו עבודת ה' כל השנה, כמבואר בשולחן ערוך (ס"ג תקט).

ומכאן לאומרים תיקון חצות בחצות הלילה, ומיד בסיום יוצאים מבית הכנסת, אין זו הנהגה טובה, אלא כדאי, רצוי וחשוב לומר גם את התיקון חצות בבית הכנסת, יחד עם כולם בצוותא. וכמובן שמי שבטוח שיאמר בביתו תיקון חצות בחדרת קודש, אשריו ואשרי חלקו!

וכידוע מרבינו האור לציון זיע"א, שהיה לובש שק בעת אמירת תיקון חצות (כמנוח"ל בהספדים בספר תפלות ל"ו), ואין לגשת למי שאומר תיקון חצות, ולהטרידו בכל מיני דברים, ופשוט! וכידוע מהזוהר הקדוש (פנחס דף ר"ל א'), שבראש השנה דנים אותנו עד כמה עשינו כבוד שמים (הובא בילקוט יוסף).

סדרי הישיבה הם קודש קדשים!

שאלה: אני בחור ישיבה, ובישיבה אומרים סליחות רק בימי שני וחמישי לפני תפלת שחרית. האם כדאי בשאר הימים ללכת לבית הכנסת לומר שם סליחות ולהתפלל שחרית?

תשובה: אסור בהחלט! סדרי הישיבה הם קודש קדשים, ואין לשנות. גם לרבות, שיש מצוה על כל התלמידים להכניע ולהתבטל להוראות ההנהלה, ולא לעשות חסידות ולהיות פורץ גדר. ההתמדה בתורה ובדפי גמרא שווה מיליונים, וזה העיקר. וכן בנות בתיכון חרדי, חובה קדושה עליהן להשמע להוראות ההנהלה בצניעות, בשמירת הזמנים, בתלבושת, הן וכיוצא בהן.

וצריך לקבל באהבה להיות תלמיד ותלמידה הכפופים להוראות תמידי. ועי' בגמרא (שבת פ"ב) על שיעורו של רב חסדא בבית המדרש, ע"ש.

המשך מעמוד 1

אותו כנעני גוי שעזר לישראל במלחמה, על ידי שכיוון באצבעו, והראה להם בכך את הכניסה לעיר. וקיבל את העיר לזו במתנה, שאפילו מלאך המות אין לו רשות להכנס בה (עי' סוטה מ"ג). ועל אחת כמה וכמה מי שטורח ומתייגע לזכות אחרים לתורה ויראה.

ומכאן לבית המדרש "עטרת חכמים", בעירנו חולון. בית מדרש לתורה אשר בו מונים למעלה ממאה וחמשים אברכים העוסקים בתורה בהתמדה גדולה. בצירוף שיעורים מידתיים יום ביומו, ומבחני עיון והלכה. וכל בחור ואברך מעירנו חולון והסביבה, מתקבל כפי הצורך לבית המדרש "עטרת חכמים", וכל זה בזכות תומכי התורה ומחזיקי האברכים היקרים שלנו, "ותמך"ה מאשר...". וכן יש צורך להוסיף עוד

קומות בבנין "עטרת חכמים" לטובת התלמידים והאברכים. וכן לטובת הציבור הרחב, הדורש מקום נוסף לתפלות, וכן חדרי לימוד מתאימים גם לציבור בעלי הבתים. והכל נעשה במסירותו ובשליחותו של בני יקירי ואהובי, העילוי הגדול הר"ר אליהו שליט"א עם כל הצוות היקר, שעושה מאמץ כביר מאד להוסיף תומכי תורה ונדיבים למחזיקי האברכים. והימים הנוראים מתקרבים, וחובה קדושה לכולנו לבוא לתפלות ולהביא עוד תומכי תורה יקרים, המתחייבים בימים קדושים אלו להחזקת התורה כמה שיותר. ואני מבקש מכל קוראי העלון "דעת זקנים", להחזיק תורה ב"עטרת חכמים", ולחזק, לתרום, לתמוך, לעזור ולסייע עבור בניין "עטרת חכמים", אשר הוצאותיו למעלה מחצי מליון שקל בכל